

Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy

VÝKON STÁTNÍHO POŽÁRNÍHO DOZORU ZA ROK 2001

ZPRÁVA ODBORU PREVENCE

V Praze 15. ledna 2002

Předkládá: **pplk. Bc. Ljubica Rážová**
ředitelka odboru

1. Úvod

Po všech stránkách výjimečná aglomerace, jakou je hl.m. Praha, je výjimečná i v míře požárního nebezpečí. Požární prevence se významně podílí na koordinaci zabezpečování požární ochrany v hl.m. Praze. Všeobecně je požární prevence nedílnou součástí celkového pojetí systému ochrany zdraví, životů a majetkových hodnot. V novém právním pojetí, které s sebou přineslo přijetí novely zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně (dále jen zákon o PO), spolu s přijetím zákonů č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů (dále jen zákon o HZS), č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a řízení a o změně některých zákonů (dále jen zákon o IZS), č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (dále jen zákon o KŘ), společně s reformou veřejné správy, byly vytvořeny základní podmínky pro výkon státního požárního dozoru a posílen pojem prevence jako soubor technických a organizačních opatření směřujících k předcházení nežádoucích stavů – rizik a minimalizaci jejich následků.

Předkládaná „Výroční zpráva odboru prevence za rok 2001“ představuje tento odbor jako nedílnou součást Hasičského záchranného sboru hl.m. Prahy, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech.

2. Požární prevence jako součást systému

Pro zajištění jednotného výkonu státního požárního dozoru na území hlavního města Prahy, zejména v kontrolní činnosti tak v technické prevenci, je v rámci HZS hl.m.Prahy zřízen odbor prevence.

Je začleněn do úseku pro prevenci a záchranný systém společně s odborem zjišťování příčin požárů, odborem územních odborů a odborem pro záchranný systém a je přímo řízen náměstkem ředitele HZS hl. m. Prahy. Po linii státní správy na úseku požární prevence je řízen odborem státního požárního dozoru MV GŘ HZS ČR.

Odbor prevence odpovídá za zabezpečení výkonu státní správy v oblasti požární ochrany v rozsahu svěřené působnosti, podílí se na odborné přípravě hasičů, na preventivně výchovné činnosti a organizuje v rámci své působnosti porady a metodická zaměstnání. Zabezpečuje kontrolní činnost na úseku požární ochrany, stavební prevenci, činnost na úseku ochrany a výchovy obyvatelstva. Odbor se vnitřně dělí na oddělení kontrolní činnosti, oddělení zvláštních staveb, oddělení vybraných staveb a oddělení ochrany a výchovy obyvatelstva.

Celá problematika civilní ochrany je rozdělena v rámci HZS hl. m. Prahy do čtyř oddělení v působnosti tří úseků, je tedy řízena třemi náměstkami (úsek pro prevenci a záchranný systém, úsek operačního řízení a ekonomický úsek). Ochrana obyvatelstva a výchovně vzdělávací činnost není, dle současné organizační struktury, řešena uceleně, kompetence jsou roztrženy, pro vlastní výkon dosud chybí právní předpisy upravující tuto oblast a proto nebylo možné dostatečně rozpracovat vnitřní metodické řízení výkonů s tím spojených. Nedostatečné je personální obsazení.

Organizační řád dále upravuje postavení a působnost územních odborů, v rámci kterých mělo v roce 2001 začít fungovat 10 územních oddělení prevence řízených vždy příslušným zástupcem ředitele pro prevenci, krizové a havarijní plánování a ochranu obyvatel. Územní odbory má řídit koordinátor územních odborů, který je v přímé řídicí působnosti náměstka ředitele pro prevenci a záchranný systém. Odboru prevence nebyla svěřena přímá řídicí vazba, přísluší mu pouze možnost přenosu informací a spolupráce v horizontální úrovni.

Dále došlo k oddělení části výkonu státní správy dle zákona o PO z odboru prevence a to v oblasti zjišťování příčin požárů výkonu zjišťování příčin požárů.

Struktura MV GŘ HZS ČR - respektive náplň činnosti odboru státního požárního dozoru GŘ nezahrnuje činnosti a úkony v oblasti ochrany a výchovy obyvatel, vzniká dvojitá linka řízení. Chybí právní předpisy upravující výkon státní správy v oblasti ochrany obyvatel.

V rámci preventivně výchovné činnosti je GŘ směřována gesce za tuto oblast na odbor prevence – což nelze za současných podmínek u HZS hl.m. Prahy realizovat (kompetence v rámci HZS hl.m. Prahy – není stanoven gestor za tuto oblast v organizačním řádu a jeho pravomoci ve vztahu k ostatním útvarům).

Nevyhovuje organizační členění na územní odbory. Organizace složek vykonávacích státního požárního dozoru byla až do roku 1994 přizpůsobena správnímu rozdělení hl.m. Prahy. Není slučitelná s hasební obvod, na něž je Praha pro účely hasebního zásahu rozdělena. Zde vždy bude určující snaha maximálně vyjít vstříc potřebám zajištění rychlého zásahu. Rozmístění organizačních složek odboru prevence pro výkon státního požárního dozoru nemůže zrcadlově akceptovat rozmístění územních správních orgánů.

Území hl.m. Prahy tvoří vůči ostatnímu státnímu území neopakovatelnou aglomeraci historických památek, kulturních zařízení, průmyslových, obchodních i sportovních center a bytových staveb. Je místem pracovních příležitostí pro širší i vzdálené okolí a centrem turistického ruchu. Je hlavním městem republiky, sídlem nejvyšších vládních orgánů a orgánů státní správy a zastupitelských úřadů ostatních zemí. V rámci integrace Prahy do evropských kultur se Praha stala vhodným prostorem pro umístění mezinárodních institucí a podnikatelských aktivit a hostitelem významných mezinárodních událostí v rámci různých programů jako např. „Praha – kongresové město“, „Veletržní Praha“ nebo „Praha – evropské město kultury“. S tím souvisí zcela specifická dopravní situace, poskytování služeb, komplexní i atypické řešení výstavby objektů pro bydlení a ubytování, zdravotnických zařízení apod.

Činnost odboru prevence směřuje k zajištění požární bezpečnosti v hl.m. Praze ze všech těchto hledisek. Je to souhrn organizačních, územně technických, stavebních a technických opatření k zabránění vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem, k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a zamezení jeho šíření. Proto musí i vnitřní organizační struktura HZS hl.m. Prahy umožnit její výkon a vytvoření vazeb spolupráce uvnitř i vně organizace.

3. Spolupráce se státními orgány

Spolupráce odboru prevence HZS hl.m. Prahy se státními orgány má již dlouhodobý charakter. Vznikla jako reakce na předchozí právní prostředí, které omezovalo výkon SPD a řešila součinnost orgánů státní správy v zájmu jednotného, koordinovaného a účelného postupu při kontrolní činnosti a šetření příčin požárů. Každoročně byly stanoveny okruhy společných zájmových činností, na které

pak byla v průběhu roku zaměřena jak kontrolní činnost, tak byly celkově vyhodnocovány poznatky získané v rámci dalších samostatných činností organizací.

Řada specifických oblastí byla regulována konkrétními Dohodami o spolupráci, např.:

- Dohoda o spolupráci s Policií ČR
- Dohoda o spolupráci s Inspektorátem bezpečnosti práce
- Dohoda se Správou pražského hradu a Kanceláří prezidenta republiky

Další významnou oblastí, na které se podílejí příslušníci prevence, je spolupráce HZS hl. m. Prahy s orgány Policie ČR a Ministerstva obrany v rámci přípravy na plnění úkolů IZS a zvláštních akcí. V roce 2001 se jednalo o opatření vymezovaná v kontextu s událostmi v září 2001, kdy byly odborem prevence zpracovány podklady pro bezpečnostní programy a dle konkrétních zaměření prováděny tématické kontrolní akce - celkově bylo provedeno 80 tématických kontrol.

Podle konkrétních podmínek a aktuálních úkolů spolupracují zástupci odboru prevence HZS hl. m. Prahy s dalšími státními orgány:

- Ministerstvo dopravy (dražní správní orgán – předpisy pro metro),
- Inspektorát bezpečnosti práce (zaměření tématických kontrol, konzultace aktuálních problémů (tlakové láhve, LPG, pojízdné čerpací stanice, ap.),
- Inspekce životního prostředí (navázána v souladu s ustanovením zákona č. 353/1999 Sb. o prevenci závažných havárií a dle zákona č. 157/1998 Sb. jsou příslušníci prevence členy zkušební komise při Ministerstvu životního prostředí pro odbornou způsobilost
- Český báňský úřad

Rozsáhlá spolupráce je s jednotlivými odbory Magistrátu hl. m. Prahy. Jedná se hlavně o následující odbory a oblasti, které byly již v minulých letech v hl.m. Praze řešeny centrálně :

- Odbor výstavby : projednávání jednotlivých postupů a součinnosti (např. zateplování fasád, zasklívání lodžii), privatizace bytového fondu a obecně řešení únikových cest sousedním objektem.
- Odbor dopravy : problematika metra, silničních tunelů, osazování nadzemních hydrantů v komunikacích, sloupky zamezující parkování, nástupní plochy.
- Odbor krizového řízení : příprava legislativy, problematika ochrany obyvatelstva – integrované kontroly krytů a součinnost při územním a stavebním řízení.
- Odbor školství : spolupráce při přípravě a realizaci vzdělávacího programu.

Jednotlivá územní pracoviště prevence trvale spolupracují se stavebními úřady městských částí. Dle konkrétních potřeb je využíváno odborných znalostí a zkušeností pracovníků prevence dalšími státními orgány pro speciální stavební akce (Úřad pro civilní letectví, Dražní úřad, Vězeňská správa, Ministerstvo obrany apod.).

4. Spolupráce s významnými právníckými podnikajícími osobami

Odbornými i územními odděleními je dlouhodobě věnována systematická pozornost problematice požární bezpečnosti významných objektů a činnosti, a to jak ve vztahu k výstavbě, tak i provozu. Příkladem jsou:

§ Pražský hrad

Po všech stránkách specifické postavení tohoto subjektu je plně respektováno i z pohledu požární prevence, která je nedílnou součástí trvalého a systematického zajišťování požární bezpečnosti uskutečňovaného na základě dlouhodobé dohody o spolupráci (viz předchozí stať). V areálu pražského hradu je umístěna požární stanice, samostatně je též řešena elektrická požární signalizace, organizace požárních preventivních hlídek a organizace požární ochrany při významných politických, kulturních a společenských událostech.

§ Metro

Problematice požární bezpečnosti pražského metra je věnována od počátku jeho výstavby Hasičským záchranným sborem trvalá pozornost. Činnost prevence se dělí na několik směrů : posuzování dokumentace, předkolaudační prohlídky a kolaudace objektů metra, včetně zařízení stavenišť, posuzování výrobků a materiálů pro metro (nové a rekonstruované vagóny, kabely, eskalátory, výtahy apod.) podle interních směrnic Dopravního podniku a dohod mezi HZS hl. m. Prahy a provozovatelem, respektive investorem a Drážním úřadem, připomínkování a aktivní účast na zpracování interních směrnic Dopravního podniku (např. Zásady PO pro projektování a výstavbu metra), kontrolní činnost na provozovaných objektech, spolupráce na přípravě námětových cvičení, úkoly na úseku civilní ochrany.

§ Letiště Praha – Ruzyně

Od roku 1989 do současnosti probíhá rozsáhlé rozšiřování mezinárodního letiště s cílem zvýšení kapacity a zkvalitnění služeb. Budovány jsou jednak vlastní odbavovací prostory (nový terminál s nástupními prsty, rekonstrukce stávajících odbavovacích budov), jednak provozní prostory a infrastruktura (úpravy hangárů a dílen, výstavba nových objektů policie a celnice, parking, hotely apod.).

Prevence je v trvalém pracovním kontaktu s hlavními subjekty působícími na letišti (Česká správa letišť, Úřad pro civilní letectví, České aerolinie, generální projektanti staveb a technologií apod.)

§ Kongresové centrum

Budova Kongresového centra v Nuslích prošla v letech 1997 až 2000 rozsáhlou rekonstrukcí. Ve stejném období byla dobudována navazující víceúčelová budova.

Úprava zahrnuje obnovu a regeneraci interiérů a technického vybavení. Podařilo se také odstranit některé závady vzniklé za dobu užívání i v důsledku změn technických projekčních norem a nových přístupů v zajištění požární bezpečnosti staveb. Byly uplatněny požadavky maximálního zajištění požární ochrany objektu, který je mnohoúčelově využíván, včetně zachování požární jednotky.

§ Kolektory Praha

Požární prevence kolektorů, jako zvláštních staveb, zahrnuje řadu speciálních požadavků na projektování, výstavbu a stanovení podmínek pro jejich provozování. Příslušní specialisté odboru prevence HZS hl. m. Prahy jsou od prvopočátku důležitými partnery pro investory, dodavatele a uživatele. Významně se podíleli na vypracování předpisů, které řeší požární bezpečnost, např. „Protipožární opatření – souborné požadavky 7/98“ a „Dodatek protipožárních opatření u vodovodních přípojek zajišťujících zásobování vodou 1/99“, které doplňují a upřesňují normové požadavky ČSN 73 7505 pro území hl. m. Prahy. Zároveň probíhá sjednocování a upravování již provozovaných větví a požárně bezpečnostního dovybavování.

§ Silniční tunely (Eltodo, TSK)

Požární bezpečnost tunelů jako zvláštních staveb, vychází ze stávajících normativů, které jsou postupně doplňovány novými požadavky – především poznatky na základě analýz požárů silničních tunelů v posledních letech. Problematika projektování tunelů je řešena především z hlediska účelné volby typu a dimenzování požárně bezpečnostních zařízení (havarijního větrání), provedení únikových cest, zabezpečení nástupních ploch a podmínek pro zásahové jednotky HZS a součinnost řídicího systému tunelu se zásahovými jednotkami HZS při havarijní situaci (havarijní plán apod.).

Projekční požadavky a podmínky pro zásahové jednotky HZS jsou řešeny ve spolupráci s úsekem represe HZS hl. m. Prahy, v praxi ověřovány tématickými cvičeními. Zástupce HZS hl.m. Prahy (úseku represe) je též členem pracovní skupiny zabývající se touto problematikou v rámci celé republiky.

§ Pražské energetické závody

Požadavek funkčnosti požárně bezpečnostních zařízení je podmíněn zajištěním dodávky elektrické energie. U konkrétních staveb je tato problematika řešena v rámci jejich stavebního řízení. V rámci koncepčního přístupu k této oblasti a v souvislosti s novou právní úpravou PO je zajištěn průběžný kontakt s odbornými pracovníky PRE a průběžně jsou konzultovány dílčí problémy (např. bezobslužné trafostanice a rozvodny, náhradní zdroje el. energie apod.).

§ Pražská vodohospodářská společnost

Je nositelem dlouhodobého úkolu rekonstrukce vodovodních řadů v hl. m. Praze. Příslušníci prevence byli od r. 1998 účastníky přípravy projektu, ve kterém uplatňovali zásady přednostní instalace nadzemních uličních hydrantů a odběrních míst. V rámci HZS hl.m. Prahy byla zřízena pracovní skupina, která posuzuje rozpracované projekty jednotlivých územních etap rekonstrukce a přímo v rozpracované projektové dokumentaci uplatňuje požadavky na rozmístění nadzemních hydrantů v konkrétních oblastech. Jedná se o dlouhodobou akci s předpokládaným skončením v roce 2008.

§ Výstaviště Letňany

Je jednou z největších výstavních ploch s variantním rozmístěním a využitím jednotlivých objektů. Bylo projektováno a realizováno před novelou zákona o PO a ČSN 73 0831 Požární bezpečnost staveb – shromažďovací prostory. Časově a odborně náročná dílčí jednání, která v souvislosti s výstavbou probíhala, byla ze strany prevence vedena v úzké součinnosti s odborem represe HZS hl. m. Prahy a stanovila základní rámec zajištění požární ochrany. I po ukončení výstavby I. etapy

jsou průběžně sledovány a posuzovány jednotlivé akce a konkretizovány požadavky zajištění požární ochrany.

5. Spolupráce se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska

Občanským sdružením působícím v oblasti požární ochrany na území hl.m. Prahy je Městské sdružení hasičů hlavního města Prahy. Spolupráce s Odbornou radou prevence má již dlouhodobě dobré výsledky. Stálým členem Odborné rady prevence je i pracovník odboru prevence. Odbor prevence se každoročně podílí na přípravě plánů akcí i jejich plnění – především z oblasti vzdělávání a výchovy. Tradici mají soutěže „Požární ochrana očima dětí“, kterých se pravidelně zúčastňuje cca 4000 dětí z 50 škol a 15 mateřských školek. Pro příští období je uvažováno s rozšířením a prohloubením výchovně vzdělávací činnosti. HZS hl.m. Prahy každoročně zabezpečuje odbornou přípravu pro velitele a strojníky dobrovolných jednotek, kde pracovníci prevence působí jako lektoři – lze předpokládat rozvíjení této spolupráce i v dalších obdobích.

Přestože kontrolní skupiny pro provádění preventivních požárních kontrol tak, jak ukládal zákon 203/1994 Sb., nebyly v hl.m. Praze v minulosti ustaveny ani nebyla vyřešena otázka preventistů požární ochrany pro jednotlivé městské části, Odbornou radou prevence Městského sdružení za odborné garance sekce prevence se dvakrát ročně konala cyklická příprava preventistů PO obcí. V roce 2001 se uskutečnil odborný seminář, kde prostřednictvím pracovníků prevence a za účasti pracovníka Odboru krizového řízení MHMP byli účastníci seznámeni s novou právní úpravou danou zákony o PO a HZS ve vazbě na přenesenou a samostatnou působnost městských částí, jak stanovil Statut hl.m. Prahy. Odborná rada prevence, za metodické pomoci odboru prevence, oslovila starosty jednotlivých městských částí s nabídkou pomoci při řešení úkolů stanovených vládním nařízením č. 172/2001 Sb., o dokumentaci požární ochrany a navštívení starostové a tajemníci městských částí, kteří o problematiku projeví zájem.

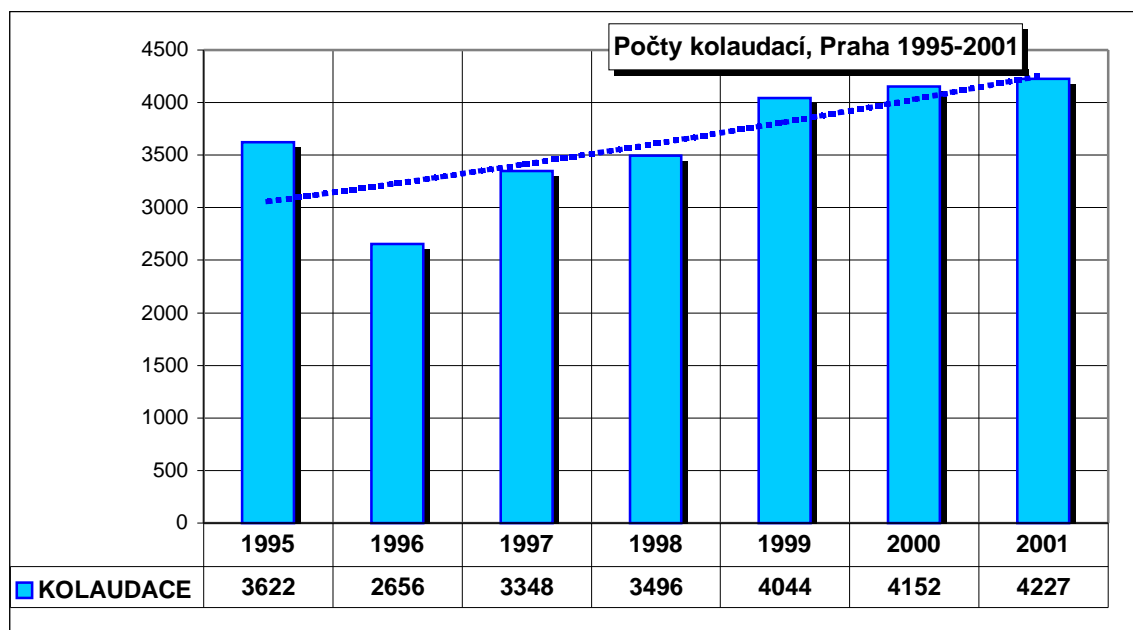
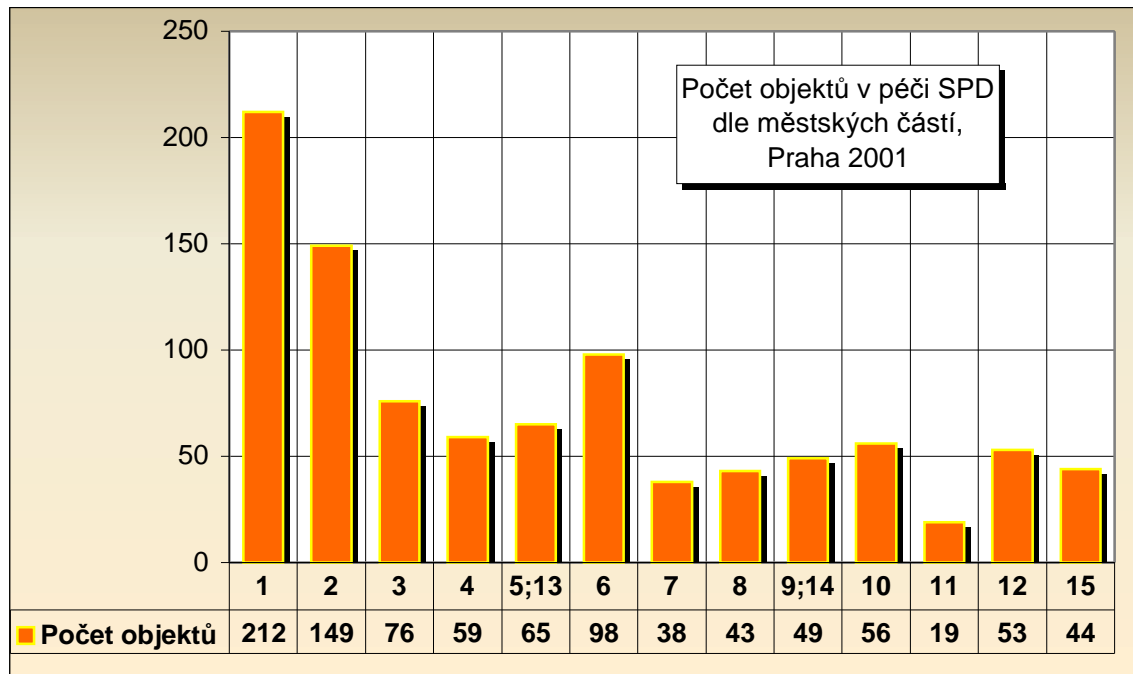
Pro další období byla s Odbornou radou prevence Městského sdružení hasičů Praha připravena osnova koncepce další spolupráce, především z pohledu uplatnění odborných znalostí členů SDH v rámci cíleného zvyšování požární bezpečnosti v jednotlivých městských částech a to z pohledu samosprávných působností i povinností vyplývajících městským částem jakožto podnikajícím právnickým osobám.

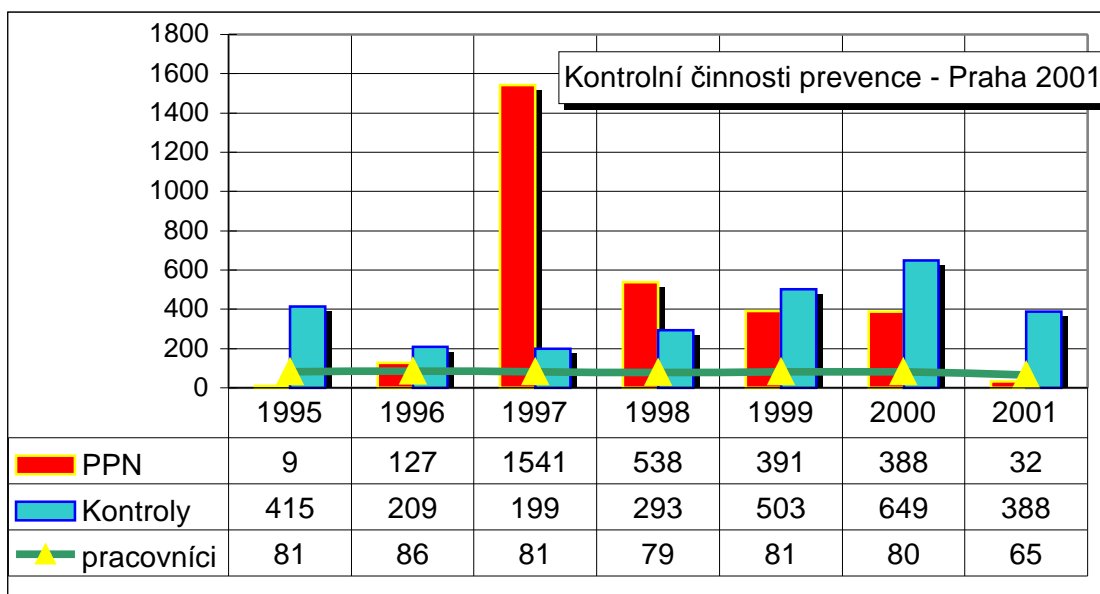
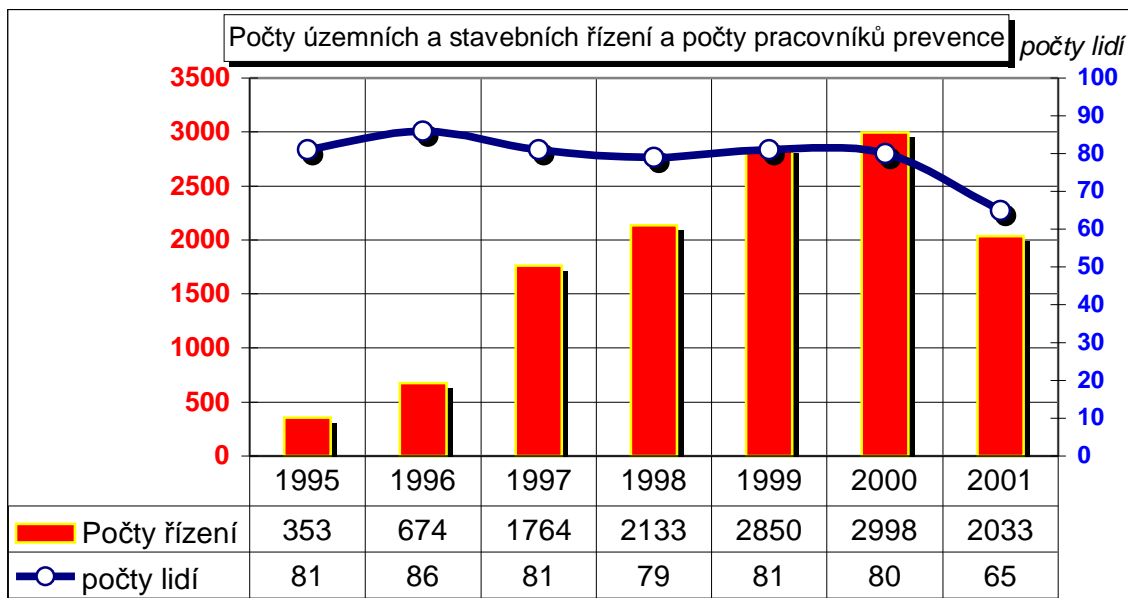
6. Plán hlavních úkolů

Odbor prevence vydal dne 30.1. 2001 Hlavní zaměření na 1.pololetí, do kterého byly v březnu dopracovány úkoly uložené Hlavním zaměřením kraj vydané MV GŘ HZS ČR čj. PO – 905/GŘ-OR-2001 a úkoly stanovené Pokynem ředitele HZS hl.m. Prahy č. 70. Ve druhém pololetí bylo vypracováno Hlavní zaměření dne 16.7. 2001. Souhrnná tabulka jednotlivých činností vykonávaných odděleními prevence v roce 2001 tvoří samostatnou přílohu.

7. Činnost oddělení odboru prevence HZS hl.m. Prahy a územních oddělení

Podrobná vyhodnocení činnosti speciálních oddělení prevence včetně oddělení územních jsou zpracována ve zvláštním materiálu, který je k dispozici v HZS hl.m.Prahy.

8. Shrnutí

V roce 2001 jsme byli postaveni před nelehký úkol zajistit plynulý výkon státního požárního dozoru v podmínkách nové organizační struktury, zabezpečit oblasti zcela nově vymezené zákony o KŘ a IZS a v neposlední řadě zpracovat zásadní koncepční materiály, které budou základem další činnosti HZS hl.m. Prahy (jejich příprava sama o sobě vyžadovala vytvoření speciální pracovní skupiny, která tuto činnost vykonávala nad rámec běžných pracovních úkolů).

Závěrem lze konstatovat, že přes dosud nedořešené kompetence v rámci organizační struktury a vnitřních i vnějších vazeb, které značně ztěžují a

omezují vlastní řízení a kontrolu v odboru prevence, se podařilo – za maximálního úsilí a aktivního přístupu příslušníků prevence - splnit všechny stěžejní úkoly dané Hlavním zaměřením i úspěšně zvládnout mimořádné úkoly, které v průběhu roku byly odboru prevence ukládány. Odbor prevence, mimo jiné, prokázal připravenost na úzkou spolupráci i dobrou odbornou úroveň svých příslušníků při stanovování bezpečnostních opatření u mimořádných událostí.

V rámci zvyšování efektivity práce v dalším období je nutno vytvářet ze strany vedení organizace předpoklady pro širší využívání moderních nástrojů řízení, další zvyšování odborné úrovně příslušníků pro specializované oblasti výkonu a zlepšovat materiálně technické vybavení pracovišť.